

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5689/24
21.5.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Сање Кнежевић Јојић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Ристовић, адвокат из Београда, Хаџи Мелентијева бр.23, против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, Косовска бр. 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 3780/23 од 18.10.2023. године, исправљене решењем истог суда П 3780/23 од 24.6.2024. године, у седници већа одржаној дана 21.5.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ, као неосноване, жалбе тужиоца и тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 3780/23 од 18.10.2023. године, исправљена решењем истог суда П 3780/23 од 24.6.2024. године, у делу става првог изреке, којим је обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете због претпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе, исплати износ од 648.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.10.2023. године, као дана пресуђења, па до исплате и у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 3780/23 од 18.10.2023. године, исправљена решењем истог суда П 3780/23 од 24.6.2024. године у преосталом делу става првог изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** захтев тужиоца за износ од још 352.000,00 динара, преко досуђених 648.000,00 динара па до тражених 1.000.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом, као неоснован.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 3780/23 од 18.10.2023. године, исправљене решењем истог суда П 3780/23 од 24.6.2024. године, тако што се обавезује тужена Република Србија-Министарство правде да тужиоцу АА на име трошкова парничног поступка исплати износ од 179.560,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви парничних странака, за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неосновани.

Образложење

Изреком побијане пресуде, исправљене решењем од 24.6.2024. године, у ставу првом, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због претпљених душебних болова услед неоснованог лишења слободе, исплати износ од 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.10.2023. године до коначне исплате. Ставом другим изреке пресуде, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му преко дођеног износа исплати износ од још 1.592.000,00 динара, до износа од 2.592.000,00 динара, опредељеног у тужбеном захеву. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 228.225,00 динара.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавили и тужилац и тужена и то тужилац побијајући је у ставу другом изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена побијајући је у ставовима првом и трећем изреке, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца неоснована, док је жалба тужене делимично основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни битна повреда одредаба поступка из тачке 12 истог члана, на коју се неосновано жалбом тужене указује, с обзиром на то да је првостепени суд у потврђујућем делу за своју одлуку дао јасне разлоге о одлучним чињеницама, па се правилност и законитост исте могу са сигурношћу испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је вођен је кривични поступак у предмету Вишег суда у Београду, Одељење за претходни поступак Кпп 88/20, због постојања основане сумње да је извршио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл.246 став 1 КЗ, у вези члана 33 КЗ, у ком поступку му је решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду Кпп 88/20 од 14.2.2020. године, одређен притвор, који се рачуна од 12.2.2020. године, када је лишен слободе. Разлог за одређивање притвора био је заснован на одредби члана 211 став 1 тачка 3 ЗКП, односно због постојања особитих околности које указују да ће окривљени у кратком временском периоду боравком на слободи поновити кривично дело (ради се о раније осуђиваном лицу, незапосленом, без имовине и сталних извора прихода). Тужиоцу је притвор продужаван све до 14.9.2020 године, када је притвор укинут решењем Вишег суда у Београду К 383/20 Кв 3160/20 од 14.9.2020. године, а кривични поступак је обустављен због недостатка доказа. Тужилац се обраћао туженој ради постизања споразума о висини накнаде нематеријалне штете вансудским

путем, поднеском од 14.12.2020. године, али тужена није одговорила на захтев. Тужилац је провео у притвору укупно 216 дана.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби чл. 584, 588 и 589 Законика о кривичном поступку, члана 35 став 1 Устава Републике Србије, члана 5 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и чланова 154, 155, 172 и 200 Закона о облигационим односима, делимично усвојио захтев тужиоца. Суд сматра да су испуњени законом прописани услови за накнаду нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободe, с обзиром на то да је кривични поступак правноснажно окончан обустављањем истраге због недостатка доказа, а тужилац својим недозвољеним поступцима није проузроковао лишење слободe. Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe, првостепени суд је применом одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, ценио све субјективне и објективне околности од значаја за одмеравање висине правичне накнаде нематеријалне штете, посебно тежину кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, време проведено у притвору (216 дана), услове у којима је боравио у притвору, године живота тужиоца, његово здравствено стање, натписе у штампи, те околност да ли је оштећени претходно искористио средства рехабилитације. Сходно свим овим критеријумима, првостепени суд је оценио да правичан износ накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe износи 1.000.000,00 динара и да овај износ представља адекватну материјалну сатисфакцију за тужиоца. Досуђена му је и камата на овај износ почев од дана пресуђења, а сходно одредби члана 277 Закона о облигационим односима. Преко досуђених 1.000.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете па до тражених 2.592.000,00 динара, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев оцењујући да је превисоко постављен.

Наведено чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано и оно произилази из доказа у списима предмета које је првостепени суд правилно оценио у складу са одредбом члана 8 ЗПП. Наиме, наводима жалби странака чињенично стање није доведено у сумњу, нити су у жалби истицане нове чињенице или предлагани нови докази под условима из члана 372 став 1 ЗПП.

И по становишту Апелационог суда, тужена је у обавези да тужиоцу накнади нематеријалну штету коју је претрпео услед неоснованог лишења слободe, а првостепени суд је дао јасне и довољне разлоге за своју одлуку које прихвата и овај суд.

Наиме, одредбом члана 584 став 1 тачка 1 ЗКП прописано је да се неосновано лишеним слободe сматра лице које је било лишено слободe, није дошло до покретања поступка или је правноснажним решењем поступак обустављен или оптужба одбијена или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или осуђујућом пресудом. Одредбом члана 584 став 2 ЗКП прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободe.

Имајући у виду цитирану законску одредбу, у конкретном случају су несумњиво испуњени услови за накнаду штете, с обзиром на то да је тужилац провео у притвору 216 дана поводом кривичног поступка који је правноснажно окончан обустављањем истраге због недостатка доказа, а тужилац својим недозвољеним поступцима није проузроковао лишење слободe.

Неосновани су жалбени наводи тужене да суд није могао утврдити постојање штете без извођења доказа саслушањем тужиоца у својству парничне странке, имајући у виду да је тужилац пружио писмену документацију као доказе за основаност својих тврдњи, које је суд усвојио и извео током првостепеног поступка. Из изведених доказа првостепени суд је несумњиво утврдио да је тужилац неосновано боравио у притвору (а што представља правни основ за накнаду штете у складу са одредбом члана 584. Законика о кривичном поступку), па би условљавање досуђивања тражене накнаде доказивањем само једним доказним средством, тј. саслушањем тужиоца, представљало груби формализам у примени закона.

Наиме, из образложења оспорене првостепене пресуде произлази да је суд досуђивање накнаде штете довео у везу са оценом осталих изведених доказа, односно са резултатима целокупног поступка, те да је приликом одлучивања ценио све околности о којима се тужилац јасно изјаснио у тужби, сматрајући да је тужилац претрпео душевне болове због неоснованог лишења слободе које би у конкретном случају, животно посматрано у тим околностима, претрпело и свако друго лице у тој ситуацији.

Међутим, ценећи наводе жалби парничних странака, којима се оспорава висина досуђене накнаде за тражени вид нематеријалне штете, Апелациони суд је оценио да је првостепени суд приликом утврђивања висине накнаде нематеријалне штете погрешно применио материјално право и то одредбу члана 200 Закона о облигационим односима, на шта се основано указује жалбом тужене.

Правилна примена те законске одредбе подразумева досуђење накнаде која представља материјалну сатисфакцију због повреде Уставом заштићених права и добара, каква су права личности. Душевни болови због повреде права личности у које спада повреда части, угледа и слободе, представљају јединствени вид штете, који обухвата штетне последице нематеријалне штете, везане за личност оштећеног, проистекле из неоснованог лишења слободе и времена проведеног у притвору. Накнаду те штете суд одмерава узимајући у обзир све објективне и субјективне околности, као што су дужина трајања и лишење слободе, тежина и природа кривичног дела које је стављено на терет оштећеном лицу, углед који је он уживао у својој животној средини, као и друге чиниоце који утичу на природу, тежину и трајање душевних болова изазваних лишењем слободе и времену проведеном у притвору. Такође, суд води рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада која се досуђује, као и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Из наведеног следи, да критеријуми досуђивања накнаде за повреду наведених личних добара, а који су прописани у ставу два члана 200 ЗОО, упућују да накнада која се досуђује не представља еквивалент претрпљене штете, већ да се као облик отклањања штетних последица, састоји у исплати суме новца, као одређене сатисфакције са циљем да се код оштећеног успостави психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја у мери у којој је то могуће.

Имајући у виду све околности конкретног случаја - дужину трајања притвора

(216 дана) и тежину кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, по оцени Апелационог суда у Београду правичну накнаду за душевне болове због неоснованог лишења слободе представља износ од 648.000,00 динара. Овај суд је при том имао у виду да новчана накнада нематеријалне штете има значај моралне сатисфакције и сматра да се та сврха постиже досуђивањем накнаде у наведеном износу од 648.000,00 динара, те да би се досуђивањем већег износа накнаде погодовало тежњама које су противне циљу због којег је накнада установљена.

На досуђени износ неимовинске штете тужиоцу припада право на законску затезну камату дана доношења првостепене пресуде, сходно одредби члана 277 ЗОО, а како је правилно одредио и првостепени суд имајући у виду да је накнада штете одређена према критеријумима и вредностима у време пресуђења.

Неосновани су жалбени наводи тужиоца да је накнаду нематеријалне штете требало досудити у већем износу, јер је приликом одлучивања суд имао у виду сврху и циљ правичне новчане накнаде, која треба да служи успостављању психичке и емоционалне равнотеже оштећеног, која је нарушена штетним догађајем и да ублажи душевни немир. Такође, приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете суд је водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, али и томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Из изнетих разлога побијана пресуда је потврђена у делу који се односи на износ од 648.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.10.2023. године, до исплате, док је у преосталом делу преиначена тако што је одбијен тужбени захтев за исплату износа од још 352.000,00 динара, са припадајућом каматом, те је применом одредби чл. 390 и 394 тачка 4 ЗПП, одлучено као у ставовима првом и другом изреке.

Како је преиначена одлука о главном захтеву, то је морала бити преиначена и одлука о трошковима поступка, па су тужиоцу, сходно успеху у спору, а применом одредби чл. 150, 153, 154. и 163. Закона о парничном поступку, досуђени трошкови парничног поступка у укупном износу од 179.560,00 динара и то: за састав тужбе од стране пуномоћника из реда адвоката у износу од 13.500,00 динара, за заступање од стране адвоката на 4 одржана рочишта у износу од по 18.000,00 динара (укупно 72.000,00 динара), на име заступања од стране адвоката на 2 неодржана рочишта у износу од по 11.250,00 динара (укупно 22.500,00 динара) и на име таксе на тужбу и пресуду у износу од по 35.780,00 динара, све сразмерно висини досуђеног износа и одмерено према Адвокатској тарифи и Таксеној тарифи важећим у време пресуђења.

Приликом одлучивања, Апелациони суд је имао у виду жалбене наводе тужене којима се указује да је суд, сходно одредби чл.153 Закона о парничном поступку требао да одлучи да свака странка сноси своје трошкове поступка или да обавезе тужену да тужилци накнади сразмеран део трошкова, имајући у виду делимичан успех у спору, али сматра да су исти неосновани. Ово због тога што је тужилац био принуђен да се обрати суду тужбом ради остваривање свог права, па су трошкови који су тиме настали били потребни за вођење овог спора, а исти су одмерени према вредности усвојеног дела тужбеног захтева, у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова адвоката и Таксеном тарифом важећом у тренутку одлучивања. Околност да тужилац није успео у

целости са тужбеним захтевом није од утицаја на другачију одлуку, имајући у виду да је за део захтева у коме је успео, тужени својим радњама проузроковао вођење овог спора.

Са свега изложеног, а применом одредбе чл. члана 401 тачка 3 ЗПП-а, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Цењени су и сви други жалбени наводи, али како нису од утицаја и не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари, нису посебно образлагани на основу овлашћења из члана 396 став 1 ЗПП-а.

Одлуку о трошковима другостепеног поступка из става четвртог изреке, Апелациони суд је донео применом одредбе члана 165 ЗПП-а, имајући у виду да тужилац није успео у поступку по жалби, а да је тужена успела само у незнатном делу.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић